

# Tarix: 18 savolli diagnostika va javob izohlari

Tarix · 60 daqiqa · v1

## Qisqa mazmun

Tarix uchun 18 ta original mashq va tekshirish izohlari. O'quvchi yoki o'qituvchi tayanch bilimini aniqlashda foydalanadi; rasmiy imtihon savollari deb berilmaydi.

## Maqsad va natijalar

Uch mavzu bo'yicha javobni tanlash, dalil bilan izohlash va keyingi mashq yo'nalishini aniqlash.

## Jihozlar

Qog'oz yoki elektron nusxa, ruchka.

## 1. Vaqt va xronologiya - 6 savol (15 daqiqa)

1. 1405-yil qaysi asrga tegishli?

- A) XIV asr
- B) XIII asr
- C) XVI asr
- D) XV asr

2. Milodiy 1201-yil qaysi asrning boshlanishiga to'g'ri keladi?

- A) XII asr
- B) XI asr
- C) XIII asr
- D) XIV asr

3. 1441 va 1483-yillar orasida necha yil bor?

- A) 52 yil
- B) 32 yil
- C) 24 yil
- D) 42 yil

4. Voqealarni xronologik tartibga solish nimani anglatadi?

- A) Vaqtiga qarab joylashtirish
- B) Muallif ismiga qarab saralash
- C) Faqat ahamiyatiga qarab sanash
- D) Faqat joy nomiga qarab yozish

5. Amir Temur tug'ilgan yil qaysi?

- A) 1441-yil
- B) 1336-yil
- C) 1501-yil
- D) 1483-yil

6. Zahiriddin Muhammad Bobur tug'ilgan yil qaysi?

- A) 1441-yil
- B) 1405-yil
- C) 1483-yil
- D) 1336-yil

## 2. Manba va dalil - 6 savol (15 daqiqa)

7. Voqea ishtirokchisining o'sha davrda yozgan kundaligi qanday manbaga misol?

- A) Birlamchi manbaga
- B) Faqat zamonaviy darslikka
- C) Faqat lug'atga
- D) Faqat keyingi badiiy filmga

8. Tarixiy xatning ishonchliligini baholashda nimani tekshirish muhim?

- A) Muallifi, yaratilgan vaqti va maqsadini
- B) Faqat qog'oz rangini
- C) Faqat matn uzunligini
- D) Faqat internetdagi ko'rishlar sonini

9. Ikki manba bir voqeani turlicha tasvirlasa, nima qilish kerak?

- A) Faqat uzunrog'ini tanlash
- B) Birinchisini avtomatik haqiqat deb olish
- C) Manbalarning kelib chiqishi va dalillarini solishtirish
- D) Har ikkisini o'qimasdan rad qilish

10. Voqeadan yuz yil keyin yozilgan tadqiqot odatda qanday manba hisoblanadi?

- A) Har doim qalbaki hujjat
- B) Bevosita guvoh kundaligi
- C) Har doim fotosurat
- D) Ikkilamchi manba

11. Tarixiy xarita bilan ishlaganda qaysi ma'lumot albatta hisobga olinadi?

- A) Xaritada tasvirlangan davr
- B) Faqat xarita faylining hajmi
- C) Faqat muqovasi
- D) Faqat bugungi chegaralar

12. Bir matndagi baho bilan faktni farqlash nima uchun kerak?

- A) Sanalarni bekor qilish uchun
- B) Manbani yashirish uchun
- C) Muallif talqinini dalilning o'zidan ajratish uchun
- D) Faqat tez yozish uchun

### **3. Tarixiy jarayonlarni tahlil - 6 savol (15 daqiqa)**

---

13. Bir voqea boshqasidan oldin sodir bo'lgani nimani o'zi isbotlamaydi?

- A) Birinchi voqea ertaroq bo'lganini
- B) Ikki sana mavjudligini
- C) U birinchi voqea ikkinchisining sababi ekanini
- D) Ularning vaqt tartibini

14. Buyuk Ipak yo'li haqida qaysi ta'rif to'g'riroq?

- A) Savdo va madaniy aloqalar yo'llari tarmog'i
- B) Faqat dengiz osti yo'li
- C) Faqat bitta hukmdorning saroyi
- D) Faqat bitta shahar ko'chasi

15. Tarixiy voqeani tahlil qilishda uzoq va qisqa muddatli sabablarni ajratish nimaga yordam beradi?

- A) Bir nechta omilning ta'sirini tushunishga
- B) Barcha voqealarni bir xil deb bilishga
- C) Faqat bitta ismni yodlashga
- D) Manbalarni o'qimaslikka

16. Arxeologik buyumdan foydalanish vazifasini aniqlashda qaysi dalil foydali?

- A) Faqat rasmga qarab qat'iy hukm chiqarish
- B) Topilgan muhiti, shakli va izlarini birga tekshirish
- C) Faqat topuvchi ismini bilish
- D) Faqat buyumga yoqqan nom berish

17. "Bu hujjatda barcha aholi fikri aks etgan" degan da'voni baholashda nima so'raladi?

- A) Faqat varaq soni
- B) Hujjat kimlar nomidan va qanday yaratilgani
- C) Faqat sarlavha shrifti
- D) Faqat muallifning chiroyli yozgani

18. Tarixiy darsda eng dalilli xulosa qanday bo'ladi?

- A) Dalilsiz qat'iy hukm
- B) Manbalarga tayangan va noaniqlik chegarasi ko'rsatilgan
- C) Manbalarni yashirgan umumlashtirish
- D) Faqat mashhur fikrni takrorlash

#### **4. Javoblar va tekshirilgan tushuntirishlar (10 daqiqa)**

---

1. D. 1401-1500-yillar XV asrni tashkil qiladi; 1405-yil shu oraliqda.
2. C. XIII asr 1201-yildan boshlanib 1300-yilgacha davom etadi.
3. D. Yillar farqi  $1483 - 1441 = 42$  yil.
4. A. Xronologiya voqealarning qachon va qanday ketma-ketlikda sodir bo'lganini o'rganadi.
5. B. Amir Temur 1336-yilda tug'ilgan; sana tarixiy xronologiyada tayanch nuqtadir.
6. C. Zahiriddin Muhammad Bobur 1483-yilda tug'ilgan.
7. A. Kundalik voqea davrida yoki bevosita guvoh tomonidan yaratilgani uchun birlamchi dalil bo'lishi mumkin.
8. A. Muallif, vaqt va maqsad manbaning imkoniyati va beryoqlamaligini tushunishga yordam beradi.
9. C. Manbalarni solishtirish tafovut sabablarini va dalillar kuchini aniqlashga yordam beradi.
10. D. Keyingi tadqiqot birlamchi manbalarni tahlil qiladi; kech yozilgani uni o'z-o'zidan yaroqsiz qilmaydi.
11. A. Tarixiy chegaralar va joy nomlari davrga qarab farqlanadi.
12. C. Fakt va talqin farqi tarixiy xulosaning nimaga asoslanganini aniqlashtiradi.
13. C. Ketma-ketlikning o'zi sababiy bog'lanishni isbotlamaydi; qo'shimcha dalil talab qilinadi.
14. A. Ipak yo'li turli hududlarni bog'lagan yo'nalishlar tarmog'i bo'lib, tovar va g'oyalar almashinuviga xizmat qilgan.
15. A. Tarixiy jarayonlar ko'pincha bir necha sabab va sharoitning o'zaro ta'siridan kelib chiqadi.
16. B. Buyumning konteksti, shakli va foydalanish izlari birgalikda ehtiyotkor xulosa qilishga yordam beradi.
17. B. Bitta hujjat butun jamiyat fikrini ifodalashini ko'rsatish uchun vakillik dalili zarur.
18. B. Dalil va uning cheklovini ko'rsatish tarixiy fikrlashning muhim qismidir.

## 5. Xatolar ustida ishlash (5 daqiqa)

---

Xato qilingan savollarni mavzuga ajrating. Izohni o'qib yangi misol yozing. So'ng saytning moslashuvchan mashq va aralash qayta sinovidan foydalaning.

### Baholash

---

Har bir to'g'ri javob 1 ball. Jami 18 ball. Bu natija attestatsiya toifasi yoki milliy sertifikat darajasini belgilamaydi.

### Moslashtirish

---

Savollarni oltilik guruhlariga bo'lib bering. Kerak bo'lsa matnni ovozli o'qing va qo'shimcha vaqt ajrating.

### Mualliflik va tekshiruv

---

DarsMarket uchun mustaqil tayyorlangan o'quv namunasi. Rasmiy fan dasturining to'liq qamrovi emas; o'qituvchi mavzu va murakkablikni sinfiga moslaydi.